

בבית המשפט העליון

דנ"א 6300/14

לפני: כבוד הנשיא א' גרוניס

העותרת: דאבל קיי מוצרי דלק (1996) בע"מ

נגד

המשיבה: גזפרום טרנסגז אוכטה בע"מ

עתירה לדיון נוסף בפסק-דינו של בית המשפט העליון
מיום 9.9.2014 בע"א 3081/12 שניתן על ידי כבוד
השופטים: י' דנציגר, נ' סולברג, ד' ברק-ארז

תשובת המשיבה מיום 21.10.2014

התייחסות העותרת מיום 18.11.2014 לתשובת המשיבה

בשם העותרת: עו"ד איתן ארז; עו"ד פז יצחקי-וינברגר; עו"ד יואב רז

בשם המשיבה: עו"ד בנימין ברק; עו"ד אייל אברמוב

החלטה

1. לפני עתירה לדיון נוסף בפסק דינו של בית משפט זה מיום 9.9.2014 בע"א 3081/12 שניתן מפי השופטת ד' ברק-ארז, בהסכמת השופטים י' דנציגר ונ' סולברג. בפסק הדין נדחה ערעור העותרת על פסק דינו מיום 19.3.2012 של בית המשפט המחוזי (כבוד השופט ש' שוחט) בה"פ 11-05-30752, בו התקבלה בקשת המשיבה לאכיפת פסק דין שניתן ברוסיה.

2. העותרת היא חברה ישראלית העוסקת במסחר בגז ובדלק. המשיבה היא חברה המאוגדת ברוסיה. בין שתי החברות התנהלו הליכים משפטיים ברוסיה על רקע חוזה שנחתם ביניהן. ביום 13.2.2009 נתן בית המשפט המוסמך ברוסיה פסק דין, בו חויבה העותרת לשלם למשיבה סכום של כחמישה מיליון יורו (להלן – פסק הדין הרוסי).

ערעורי העותרת על פסק הדין נדחו. המשיבה הגישה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאכיפת פסק הדין הרוסי מכוח חוק אכיפת פסקי חוץ, התשי"ח-1958 (להלן – חוק אכיפת פסקי חוץ).

3. ביום 19.3.2012 התקבלה הבקשה על ידי בית המשפט המחוזי, שהורה על אכיפת פסק הדין הרוסי (ה"פ 30752-01-11, כבוד השופט ש' שוחט). בפסק הדין נקבע כי התקיימו התנאים שבסעיף 3 לחוק אכיפת פסקי חוץ, המאפשרים את אכיפת פסק הדין הרוסי, וכי העותרת לא הוכיחה קיומם של אחד החריגים לאכיפה הקבועים בסעיפים 4 ו-6 לאותו חוק. בין השאר, נקבע כי העותרת לא הוכיחה שלא נתקיימה דרישת ההדדיות שבסעיף 4 לחוק אכיפת פסקי חוץ וכי לא הוכחו טענותיה לגבי אופן ניהול ההליך המשפטי ברוסיה והטענות לפיהן פסק הדין הרוסי הושג במרמה.

4. ערעורה של העותרת על פסק הדין נדחה (ע"א 3081/12, פסק הדין מיום 9.9.2014, ניתן מפני השופטת ד' ברק-ארז, בהסכמת השופטים י' דנציגר ונ' סולברג). פסק הדין התמקד בדרישת ההדדיות הקבועה בסעיף 4 לחוק אכיפת פסקי חוץ (להלן – דרישת ההדדיות). בית המשפט עמד על מהותה והיקפה של הדרישה האמורה וציין כי נטל ההוכחה בעניין זה מונח על כתפי המתנגד לאכיפת פסק החוץ. כן נבחנה התקיימותה של דרישת ההדדיות במקרה דנא, נוכח המצב המשפטי ברוסיה. בית המשפט הורה ליועץ המשפטי לממשלה לשקול האם להצטרף להליך על מנת להביע את עמדת המדינה ולמסור הודעה מפורטת בעניין אכיפת פסקי חוץ רוסיים בישראל ובשאלת ההדדיות באכיפת פסקי חוץ ישראליים ברוסיה. אולם, היועץ המשפטי לממשלה הודיע כי אינו מוצא לנכון להתייבב בהליך, תוך שציין כי לא קיימת אמנה ישראלית-רוסית בנושא אכיפת פסקי חוץ וכי אין בידי המדינה נתונים בעניין. בפסק הדין, הביע בית המשפט צער על החלטתו זו של היועץ המשפטי לממשלה והעיר כי ראוי היה כי יעשה מאמץ לאיתור הנתונים שהתבקשו. פסק הדין הסתמך, בין השאר, על חוות הדעת שהציגו מומחים מטעמם של שני הצדדים. נקבע, כי באופן מסורתי, לא איפשרה שיטת המשפט הרוסית אכיפה של פסקי חוץ בהעדר אמנה בנושא בין הצדדים. אולם, לדברי בית המשפט, קיימת פסיקה חדשה ברוסיה שעשויה ללמד על שינוי מגמה ועל נכונות לאכוף פסקי חוץ אף מקום שלא קיימת אמנה דו-צדדית בנושא. זאת, הגם שגישה זו איננה מקובלת על כולם ואף שבפועל טרם נאכפו פסקי דין ישראליים ברוסיה. בית המשפט פסק כי קיים "פוטנציאל סביר" שפסק דין ישראלי ייאכף ברוסיה ובכך יש כדי לענות על דרישת ההדדיות לעת הזו. עוד הובהר, כי אם ישתנה המצב המשפטי ברוסיה או יתברר כי פסקי דין ישראליים אינם נאכפים שם כעניין עקרוני, ייתכן שינוי בעמדה לגבי אכיפת פסקי דין רוסיים בישראל. מעבר לכך, נדחו טענותיה

הנוספות של העותרת, לרבות הטענות בנוגע לתקינות ההליך בבית המשפט הרוסי וטענת המרמה. לאור האמור, נדחה הערעור.

5. בעתירה שלפניי מבוקש לקיים דיון נוסף בפסק הדין בערעור. העותרת טוענת כי בפסק הדין נקבעה הלכה חדשה, כפי שעולה גם מפסק הדין עצמו. לשיטתה, להלכה שנקבעה השלכות "הרות אסון ובלתי הפיכות" לגבי העותרת, שחויבה בסכומי עתק בהליך בלתי תקין, לדידה, שנוהל ברוסיה. בנוסף, היא טוענת כי לפסק הדין השלכות רוחב משמעותיות ביחס למקרים רבים נוספים שבגינם מתנהלים בימים אלה הליכים משפטיים. בהקשר זה, היא מציינת כי אחד מבעלי הדין בהליכים אלה ביקש להצטרף להליך דנא אך בקשתו נדחתה. לפיכך, מבוקש כי ייערך דיון נוסף בפסק הדין וכי יתאפשר לגורמים המנהלים הליכים דומים להצטרף להליך ולהביא ראיות מטעמם. בנוסף, מלינה העותרת על כך שהיועץ המשפטי לממשלה לא הציג עמדתו בנושא ולא פעל לאיתור הנתונים הנחוצים להכרעה בעניין דרישת ההדדיות. לטעמה של העותרת, היה על בית המשפט לחייב את היועץ לפעול כן, ואף בכך יש כדי להצדיק דיון נוסף בפסק הדין. עוד סבורה העותרת כי יש לקיים דיון נוסף בתנאים העקרוניים לדרישת ההדדיות. היא מדגישה כי הגישה השלטת ברוסיה היא כי אין לאכוף פסקי חוץ שלא מכוחה של אמנה בינלאומית ומלינה על אופן ניתוחה של הפסיקה שזכרה בעניין זה בפסק הדין בערעור. העותרת מבהירה כי אין בנמצא פסקי דין ישראליים שנאכפו ברוסיה. לדבריה, היות שאין זה ברור האם פסקי דין ישראליים אכן ייאכפו ברוסיה, הרי שפסק הדין פוגע בוודאות המשפטית. כמו כן, טוענת העותרת כי פסק הדין נושא העתירה עומד בסתירה לשני פסקי דין שניתנו על ידי בית משפט זה (ע"א 1297/11 לז"ן נ' זוהר (29.12.2013), והדיון הנוסף באותו עניין – דנ"א 304/14 זוהר נ' לז"ן (20.7.2014) (להלן – עניין לז"ן)). לבסוף, היא חוזרת על טענותיה נגד המערכת המשפטית הרוסית בכלל ונגד ההליך שהתנהל בעניינה ברוסיה בפרט. היא מזהירה מפני "גל עכור" של פסיקה רוסית בלתי הוגנת ובלתי ראויה אשר תיאכף בישראל, והכל כאשר רוסיה אינה נוהגת באותו האופן לגבי פסקי דין ישראליים.

6. המשיבה מתנגדת לעתירה. יצוין, כי תשובת המשיבה הוגשה ביוזמתה ומבלי שנתבקש הדבר על ידי בית המשפט. המשיבה טוענת כי יש לסלק את העתירה על הסף כיוון שהעותרת הסתירה את העובדה שהיא חברה בפירוק ומשום שהעותרת ובא כוחה, עו"ד ארז, לא פנו למפרק שמונה לה או לבית המשפט הדין בפירוק לשם קבלת אישור להגשת העתירה או לייצוגה על ידי החתום על העתירה. זאת, לדבריה, בניגוד להוראות סעיף 307(א)(1) לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983 (להלן – פקודת החברות). לגופו של עניין, טוענת המשיבה כי בפסק הדין בערעור יש אומנם חידוש

בקביעה כי די בפוטנציאל סביר לאכיפתו של פסק דין ישראלי במדינה זרה על מנת לספק את דרישת ההדדיות. בנוסף, לדבריה, נקבעו בפסק הדין מסמרות לגבי דרישת ההדדיות במסגרת אכיפת פסקי חוץ בין רוסיה לבין ישראל. עם זאת, לדעתה, פסק הדין אינו עומד בסתירה לפסיקה ולהלכות אחרות. המשיבה טוענת כי העותרת הציגה באופן מטעה את פסק הדין בעניין לוי ומסבירה בהרחבה מדוע אין כל קשר או סתירה בין שני פסקי הדין. בנוסף, המשיבה אינה סבורה כי העדר עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה מצדיק דיון נוסף בפסק הדין בערעור ודוחה את טענות העותרת בדבר רלוונטיות הנתונים שהיה עליו לאתר להכרעה. כן היא טוענת כי אין בהשלכותיו של פסק הדין על העותרת או על צדדים שלישיים כדי להצדיק דיון נוסף ולשיטתה, העותרת מבקשת לערער פעם נוספת על פסק הדין בהתבסס על טענות שכבר נדונו בערעור. לבסוף, מבקשת המשיבה כי יוטלו על מגיש העתירה הוצאות "ריאליות", העולות על גובה הערובה שהפקיד.

7. בהחלטתי מיום 2.11.2014, הוריתי לעותרת להתייחס לטענות המשיבה בעניין הימצאותה של העותרת בהליכי פירוק והעדר אישור מבית המשפט שלפירוק להגשת העתירה. בהודעתה מיום 18.11.2014 דחתה העותרת את טענות המשיבה לפיהן יש לסלק את העתירה על הסף. לדבריה, בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (כבוד השופט א' אורנשטיין), הדן בפירוק העותרת, התיר ביום 20.8.2013 לאחד מבעלי המניות של העותרת (להלן – קלוגר), באמצעות עו"ד ארו, להמשיך לייצג את העותרת בהליכים המשפטיים התלויים ועומדים בפניו, חרף צו הפירוק ומינוי מפרק לחברה. זאת, בתנאי שקלוגר יישא בעלויות ההליכים וההוצאות שעשויות להיפסק במסגרתם. היא מדגישה כי בית המשפט הדן בפירוק "הסמיך את עו"ד ארו להמשיך בייצוג החברה בהליכים בפני בית משפט נכבד זה ללא סייג ועד להחלטה אחרת..." [ההדגשות במקור, א' ג']. לדברי העותרת, דיון נוסף מהווה "המשך ישיר" לפסק הדין ואין מדובר בהליך חדש הנפתח בשם החברה, אלא בהליך שלא ניתן לנתק ולהפריד מפסק הדין בערעור. לפיכך, לשיטתה, לא נדרשה הסמכה חדשה מעבר להסמכה שניתנה לעו"ד ארו והוא מוסמך לייצג את החברה גם בעתירה לדיון נוסף. בהקשר זה, מעירה העותרת כי גם מקום שבעל תפקיד מונה להמשיך לייצג חברה שנקלעה להליכי פירוק אין הוא נדרש לפנות לבית המשפט שלפירוק לשם הגשת בקשת רשות ערעור על החלטת ביניים בהליך או על סעד זמני. בנוסף, טוענת העותרת כי בהכרעה בעניין מתן היתר להמשך ניהול הליכים נשקלים הנזקים שעלולים להיגרם לחברה כתוצאה מכך. לדבריה, כיוון שבעניינינו קלוגר הוא הנושא בכל העלויות, לרבות העירבון שנדרשה להפקיד בהליך דנא, הרי שהיא לא תינזק מהמשך ניהול ההליכים והיא יכולה רק להרוויח מכך. מעבר לכך, לטענת העותרת, סעיף 307 לפקודת החברות מתייחס למפרק של חברה המבקש

לתבוע בשמה, בעוד שעו"ד ארז איננו המפרק של העותרת. לבסוף, טוענת העותרת כי אף אם תתקבל הטענה כי היה עליה לבקש היתר להגשת העתירה, הרי שאין בכך כדי לסלק את העתירה על הסף, כיוון שחשיבותה גוברת על הפגם ה"פורמליסטי" האמור.

8. דין העתירה להידחות. תחילה אתיחס לטענות המשיבה לפיהן יש לדחות את העתירה בשל היעדרו של אישור להגשתה מטעם בית המשפט הדין בפירוק העותרת.

בפסק דינו מיום 20.8.2013 קבע בית המשפט הדין בפירוקה של העותרת (כבוד השופט א' אורנשטיין) כדלקמן:

"... על מנת שלא לסכל את הערעורים שהוגשו כמפורט לעיל, תינתנה הוראות להמשך בירורם של ההליכים האמורים, כאשר החברה תהייה מיוצגת על ידי עו"ד איתן ארז, ב"כ קלוגר, אשר הגיש את הערעורים והוא בקי בפרטי ההליכים. מובהר, כי בשלב זה יממן קלוגר את עלות הערעורים וככל שאלה יתקבלו, תשיב לו החברה את העלויות שבהם נשא". (פיסקה 12 לפסק הדין).

ובסיכום הדברים נקבע כך:

"הערעורים התלויים ועומדים בבית המשפט העליון, שהחברה צד להם כמפורט לעיל, יימשכו לפי שעה כסדרם, כאשר עו"ד ארז ייצג את החברה בהליכים האמורים, וזאת עד החלטה אחרת. קלוגר ישא בעלויות הייצוג". (פיסקה 14.5 לפסק הדין).

מן האמור עולה, כי ההיתר שניתן לעו"ד ארז על ידי בית המשפט הדין בפירוק העותרת הוא להשלים את הטיפול בהליכי הערעור. זאת, כפי הנראה, מכוח סעיף 307 לפקודת החברות וכאשר עו"ד ארז מונה לנהל את הערעור תחת המפרק שמונה לחברה. שאלה נפרדת היא האם כלל רשאי בעל מניות, ובאילו תנאים, לנהל הליך בשם חברה המצויה בהליכי פירוק (לדיון בעניין זה, ראו ע"א 7602/09 בנק הפועלים בע"מ נ' CIBEL FINANCIERE S.A (10.2.2011). כן השוו, ע"א 9014/03 גרינפלד נ' לטר, פסקאות 17-18 (14.12.2006), לגבי האפשרות לתבוע תביעה אישית ותביעה נגזרת בעת שהחברה מצויה בהליכי פירוק). איני רואה מקום להתייחס לשאלה זו בנסיבות העניין שלפניי. זאת, כיוון שאף תחת ההנחה כי בדין ניתן לעו"ד ארז ההיתר לנהל את

הליכי הערעור, יש לדחות את טענתו כי האישור שניתן לו חל אף על הגשת עתירה לקיומו של דיון נוסף בפסק הדין.

ראשית, ברור מלשונו של ההיתר כי זה נועד לאפשר לסיים את ההליכים שכבר החלו, ואין בו משום הרשאה לפתוח בהליכים חדשים, דוגמת עתירה לדיון נוסף. מסקנה זו מתבקשת גם לאור העובדה שאף הגשת בקשת רשות ערעור על החלטה שניתנה בערכאה הדיונית מצריכה, כך נדמה, קבלת אישור על ידי בית המשפט הדן בפירוק (ראו, רע"א 2549/09 חברת אי.סי.אמ. יצרני מיזוג אוויר בע"מ נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ, פסקאות 4-6 (10.6.2009) (החלטת כבוד הרשמת ג' לוי)). דברים אלה נכונים בבחינת קל וחומר מקום שמדובר בעתירה לדיון נוסף, נוכח אופיו המיוחד של הליך זה. כפי שהובהר לא אחת בפסיקה, דיון נוסף הוא הליך יוצא דופן ונדיר, השמור למקרים חריגים, ואין מדובר במסגרת לקיום הליך ערעורי נוסף על פסקי דין של בית המשפט העליון (ראו, למשל, דנ"מ 8141/13 גזית נ' משרד הביטחון – אגף השיקום, פסקה 6 (25.5.2014)). לאור זאת, ברי כי לא ניתן לקבל את הטענה כי דיון נוסף איננו בגדר הליך חדש, כי אם "המשך ישיר" להליך הערעור.

עוד יוער, כי בהחלטתו הנזכרת לעיל של בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נקבע, כי קלוגר אומנם יממן את עלות הערעורים אשר העותרת הייתה צד להם. אולם, צוין שם במפורש כי אם יתקבלו הערעורים, תשיב לו העותרת את העלויות בהם נשא. משכך, איני משוכנע כי מדויקת הטענה לפיה העותרת "יכולה רק ליהנות" מהמשך ההליכים. בהקשר זה, ראוי להזכיר כי תכליתה של דרישת האישור לפי סעיף 307 לפקודת החברות היא להגן על נושי החברה המצויה בפירוק מפני החשש כי הכסף בקופה יבוזבז על הליכי סרק (ראו, למשל, ע"א 4162/04 חברת בונוביל 1995 בע"מ נ' דרור, פסקה 8 (10.8.2006); וכן, ציפורה כהן פירוק חברות 256 (2000)).

מכל מקום, דברים אלה נאמרים בבחינת למעלה מן הצורך. זאת, הואיל והנפקות של הגשת הליך בלא אישור לפי סעיף 307 לפקודת החברות, היא שמגיש ההליך מסתכן בכך שאם לא יצלח ההליך, הוא ולא החברה שבפירוק, יישאו בהוצאות ההליך (ראו, ע"א 3322/92 פלוק נ' זינגל, פסקה 7 (2.12.1993)). היינו, קבלת האישור אינה מהווה תנאי להגשת ההליך. בנוסף, כפי שנקבע, נתבע אינו רשאי להתגונן בפני תביעה כאמור אך בטענה שלא ניתן אישורו של בית המשפט להגשתה (ראו, שם; והשוו, רע"א 915/06 אייזנברג נ' פרנטלייף. קום בע"מ, פסקה 4 (18.9.2006)). לאור דברים אלה, אין מקום לדחות את העתירה שלפניי אך בשל כך שלא התקבל אישור להגשתה מבית המשפט הדן בפירוק העותרת.

9. לגופו של עניין, איני מתרשם כי מתקיימים במקרה דנא התנאים לקיומו של דיון נוסף בפסק הדין בערעור. כאמור, הליך נוסף הוא הליך נדיר ויוצא דופן שבית משפט זה יידרש אליו רק כאשר בהלכה שנפסקה יש חידוש, קשיות או חשיבות משמעותיים במיוחד (ראו, סעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; דנ"א 602/05 כהן נ' "מגדל" חברה לביטוח בע"מ, פסקה 3 (5.5.2005)). לא מצאתי כי טענות העותרת כפי שפורטו בעתירה מצדיקות דיון נוסף בפסק הדין. לא נמצא ממש בטענות העותרת לפיהן פסק הדין נושא העתירה עומד בסתירה לפסק הדין אליו הפנתה העותרת בהקשר זה, אשר עסק בשאלת ההכרה בצו פשיטת רגל שניתן באנגליה, על מנת לממש נכסים של החייב בישראל. בנוסף, אין בטענות העותרת בדבר התנהלות היועץ המשפטי לממשלה בפרשה זו כדי להקים לה עילה לקיום דיון נוסף בפסק הדין. אף אם סוברים כי ראוי היה שהיועץ המשפטי לממשלה יתייצב בערעור, ואיני מביע כל עמדה בעניין זה, הרי שלא ניתן לקבל את הטענה כי החלטתו שלא להגיש עמדה מטעמו או למסור לבית המשפט נתונים מסוימים, מחייבת קיום דיון נוסף של בית משפט זה בפסק הדין. מעבר לכך, מתבססת העתירה על טענות שבעיקרן מהוות חזרה וחידוד של טענות שכבר נדונו והוכרעו בהליכים הקודמים ומדובר למעשה בטענות ערעוריות המכוונות נגד נכונות ההכרעה בפסקי הדין הקודמים. כידוע, טענות מעין אלה אינן מסוג הטענות המקימות עילה לדיון נוסף, שכן, כאמור, דיון נוסף לא נועד לשמש כהליך ערעור על פסקי דין של בית המשפט העליון.

10. העתירה נדחת אפוא. העותרת תישא בשכר טרחה בסך 40,000 ש"ח, שישולם מתוך העירבון.

ניתנה היום, ג' בכסלו התשע"ה (25.11.2014).

ה נ ש י א